

اشاره

نویسنده‌ی مطلب حاضر، برای جذاب شدن کتاب‌های درسی تاریخ، به نکته‌ی مهمی اشاره کرده است، اما در عین حال درباره‌ی مؤلفان کتاب‌های درسی و روش کار آنان قضاوت‌هایی نموده که با واقعیت سازگار نیست. قضاوت با خوانندگان این نوشته!

سردبیر

کلیدواژه‌ها: آموزش تاریخ، کتاب درسی تاریخ.

یکی از دلایل گرایش و علاقه‌مندی انسان به موضوعات و کارهای گوناگون، لذت بردن از آنهاست، چه این بدیهی است که انسان با دیدن،

شنیدن و دیگر حواس خود احساس لذت می‌کند. اما تاریخ و کتاب‌های تاریخی ویژگی‌های خاصی را می‌طلبد، تا افراد به سمت و سوی آن سوق یابند. به‌طور نمونه، اگر متن یا اثر تاریخی در خود جنبه‌هایی چون یادآوری لحظه‌های شیرین و باشکوه، اعمال مثبت و حماسی قهرمانان، سرگذشت پیروزی‌ها و کامیابی‌های ملی و مردمی در طی دوران‌های مختلف و هزاران نکته‌ی دیگر داشته باشد، احساس لذت خواننده‌ی تاریخ را در پی خواهد داشت. نگارش خشک و یک‌نواخت متون تاریخی باعث خستگی و ملال خاطر خواننده می‌شود و او را نسبت به این‌گونه مطالب سرخورده و بی‌انگیزه می‌کند، بنابراین لازم است در نوشتن کتاب‌های تاریخی سعی شود احساس لذت

چند پیشنهاد برای جذاب شدن کتاب‌های درسی تاریخ

علیرضا دادور

دبیر تاریخ جویم. فارس

از مطالب در نظر گرفته شود. نگارش رمان‌های تاریخی نوعی از بیان ماجراهای تاریخی است که می‌تواند مخاطب را به سوی تاریخ و سرگذشت‌های آن جلب نماید؛ هرچند این‌گونه آثار ممکن است بنا بر شیوه‌ی نگارش داستانی آن‌ها با اغراضی آمیخته شوند اما جذابیت و احساس لذتی که در خواننده به وجود می‌آورند کافی است تا علاقه‌ی او را به مطالعات تاریخی بالاتر جلب کند. در حقیقت، رمان‌های تاریخی، مایه‌ای از واقعیت را با آب و تاب ادیبانه بیان می‌کنند.

متأسفانه امروزه مؤلفین کتاب‌های درسی تاریخ

ملاط‌آور باشند. دلیل دیگر تهی بودن کتب تاریخی از لذت و شغف این است که نویسندگان این‌گونه آثار، مطالب را برای گروه خاصی می‌نویسند. عدم رعایت اصل لذتمند بودن اثر را شاید بتوان برای کتب درسی دانشگاهی توجیه کرد و عیب را به گردن نویسنده یا مترجم انداخت اما در سطح متوسطه این امر به هیچ عنوان توجیه‌پذیر نیست؛ چرا که دانش‌آموزان در سن خاصی قرار دارند و سرشار از احساس‌اند و می‌بایست این احساسات را به سمت ایجاد و احیای شخصیت علمی و هویت ملی سوق داد. حجم زیاد مطالب و تکیه کردن بر یک نوع کارافزار تنها، یعنی کتاب، عواملی هستند که لذتمندی را از کتب درسی تاریخ دوره‌ی متوسطه گرفته‌اند.

در این‌جا راهکارهایی چند برای ایجاد جاذبه‌ی بیشتر در کتاب‌های دوره‌ی متوسطه می‌توان مطرح کرد:

۱. محتوای کتب درسی تاریخ دوره‌ی متوسطه تا حدی با آب و تاب ادیبانه، همراه با درج اشعار و تصاویر، نگاشته شود، به‌طوری که ذهن و فکر دانش‌آموزان را به سمت افتخارات ملی و حفظ دستاوردهای مثبت سوق دهد.
۲. کارافزار دانش‌آموز از حیطه‌ی کتاب تنها فراتر رود و در کنار آن نمایش فیلم‌ها و عکس‌های تاریخی مورد توجه قرار گیرد.

محتوای کتب درسی تاریخ دوره‌ی متوسطه تا حدی با آب و تاب ادیبانه، همراه با درج اشعار و تصاویر، نگاشته شود، به‌طوری که ذهن و فکر دانش‌آموزان را به سمت افتخارات ملی و حفظ دستاوردهای مثبت سوق دهد

از اصل لذتمندی در نگارش مطالب و نوشته‌ها غافل مانده‌اند و این سبک و سیاق را اعمال نمی‌کنند؛ از این جهت نوشته‌ی آن‌ها بیشتر حالت یک‌نواخت و بی‌روح دارند، به‌طوری که حتی مخاطبین خاص این کتاب‌ها بعضاً از مطالعه‌ی آن‌ها دچار خستگی

متأسفانه امروزه مؤلفین کتاب‌های درسی تاریخ از اصل لذتمندی در نگارش مطالب و نوشته‌ها غافل مانده‌اند

۳. قسمتی از نمره به بیان شفاهی و سخنرانی پیرامون یک شخصیت یا یک دوره‌ی تاریخی توسط دانش‌آموز اختصاص یابد. این امر هم به احساس لذت و علاقه‌ی دانش‌آموزان کمک می‌کند و هم موجب می‌شود آن‌ها تاریخ را به‌صورت کلی درک کنند.
- ماحصل کلام آن‌که رعایت اصل لذتمندی در نگارش و بیان تاریخ کمک فراوانی به آموزش، درک و تحلیل مطالب می‌نماید، هم‌چنین غرور ملی را بارور می‌کند و این احساس را در مخاطبان به‌وجود می‌آورد که همواره حافظ منافع و دستاوردهای فرهنگی و تاریخی جهان و کشورشان باشند؛ دستاوردهایی که در طی نسل‌های پی‌درپی آدمیان به‌دست آمده است. از سوی دیگر ترویج لذتمندی در تاریخ نباید با احساسات کاذب و موضع‌گیری‌های جانبدارانه توأم باشد، چون این امر تاریخ را از حیطه‌ی عدالت و انصاف خارج می‌سازد و از ارزش آن می‌کاهد.

و ملاط خاطر می‌شوند. یکی از دلایلی که برای این عیب می‌توان مطرح کرد از جمله این است که برای نگارش این‌گونه مطالب، داشتن قلمی روان لازم است که همه‌ی نویسندگان کتب تاریخی از آن بهره ندارند. در این‌جا به یک نویسنده‌ی برجسته‌ی معاصر اشاره می‌کنیم که آثارش در ایجاد علاقه به تاریخ در خواننده کم‌نظیر است و آن دکتر عبدالحسین زرین‌کوب است. کتاب‌ها و نوشته‌های تاریخی زرین‌کوب سرشار از جاذبه و طراوت است. وی به واسطه‌ی دانش گسترده و قلم پرتوان، توانست گام‌های موفقیت‌آمیزی در جلب و جذب مخاطبین بردارد و لذت مطالعه‌ی تاریخ را به آن‌ها هدیه کند.

علت دیگر خلأ لذتمندی در کتاب‌های تاریخی، این است که بسیاری از این‌گونه نوشته‌ها به‌صورت برگردان یا ترجمه از زبان‌های دیگر است. عدم رعایت اصل امانت و هم‌چنین ناتوانی در ترجمه باعث می‌شود که کارهایی از این دست خسته‌کننده و